

Uvijek je bilo siromašnih na ovim prostorima. Tu činjenicu je uravnilovka samoupranog socijalističkog sustava činila podnošljivijom. Politika jednakih želudaca «došla je glave» samoupravni sustav. Jasno da nije samo ona ali je nesporno da je imala značajnog udjela u konačnom rezultatu.

Restauracija kapitalizma vratila je kapitalizam na ove prostore u svojoj najbrutalnijoj formi. Na udaru se našlo društveno vlasništvo koje je bilo temelj mirovinskog i svakog drugog socijalnog sustava gledano očima samoupravljača (udruženog radnika). Destrukcija društvenog vlasništva privatizacijom, zapravo znači ispisivanje računa poreznim obveznicima. Otpuštanje radnika/penzioniranje znači samo dodatne račune poreznim obveznicima uslijed te i takve politike.

Neoliberalizam je stvari učinio gotovo konačnim. Broj penzionera, nezaposlenih, siromašnih, itd., samo su aproksimativne kvantifikacije tragičnih sudbina koje svakim danom svojom pojavnošću čini građane Hrvatske gotovo indiferentnim prema ljudskim patnjama. Naprosto kada se loše stvari događaju, iz dana u dan, naviknete se na njih i postaju dio svakodnevnice. Socijalni nauk crkve na nedjeljnim propovijedima i priladnim danima ističu potrebu socijalne odgovornosti i nužnosti uzajamnosti za ljudsku vrstu kao takvu. I ta se aktivnost svodi na svijest bez materijalnih učinaka. Svi postaju neosjetljivi.

Što je s zadacima države kada je u pitanju siromaštvo?

Mogući odgovor nalazimo u socijalnoj funkciji države. Odista značajan dio bruto domaćeg proizvoda ili, ako hoćete, proračuna izdvaja se za socijalnu funkciju. U tu kategoriju spada i mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Sumira li se sva izdvajanja, izravna i neizravna, socijalna funkcija je determinirajuća kategorija za fiskalnu presiju u Hrvatskoj. Takav pogled sugerira da je Hrvatska socijalna država.

Moje mišljenje, međutim, nije takvo. Što više, smatram da Hrvatska nije socijalna država već da Hrvatska ima upravo toliko socijalne politike kako socijalne tenzije ne bi izmakle kontroli.

Zadatak je države, po mome mišljenju, da osigura rad i primjerenu plaću temeljem rada svakom građaninu Hrvatske. Upravo izostanak rješenja temeljnog zadatka države ima za posljedicu sve veća socijalna izdvajanja i sve veći broj siromašnih građana. Drugim riječima, tragično je kada u bilo kojoj zemlji ministarstvo socijalne skrbi determinira ukupnu politiku države.

Naprosto nije moguće zaboraviti toliki broj prijevremeno umirovljenih penzionera (koje valja pribrojati) nezaposlenima) koji će još godinama «teretiti» porezne obveznike. Jednako tako broj nezaposlenih od gotovo 300.000 u proteklih 13 godina jednaka je broju zaposlenih u tri zadnje godine koji su ostvarili preko 60 milijardi dolara bruto domaćeg proizvoda. Dragi čitaocē dobro ste pročitali. Gubitak uslijed nezaposlenosti i prijevremeno umirovljenih radnika iznosi tri bruto domaća proizvoda. U procjeni sam imao u vidu gotovo prepolovljenu učinkovitost nezaposlenih i prijevremeno umirovljenih u odnosu na zaposlene. Dug prema inozemstvu čini se odista malim problemom prema iznijetoj činjenici. Međutim rezervuari nezaposlenosti ne mogu se skladištiti i,

prema tome, propušteno je zauvijek izgubljeno. Stvar je slična kao sa grijehom propusta.

Što učiniti?

Stanje nezaposlenosti i broj penzionera proglasiti elementarnom nepogodom. Ovo znači da valja uvesti posebne mjere kako bi se stanje saniralo. Očito Hrvatska ima niz konstrukcionih grešaka u svom sustavu koje valja odmah ispraviti i «stroj» (društveni sustav) osposobiti za bitno veću učinkovitost. Nova vlast obećava nove (povećane) rashode. Nije jasno kako to ostvariti na ovom nivou privredne aktivnosti. Do sada smo «imali privilegij zaduživanja» koji smo obilato koristili. Zaduživanju je došao kraj. Dragi čitaocze moram Te ponoviti činjenicu da je Hrvatska u razdoblju 1994. do studenog 2003. godine uvezla robe za 40 milijardi dolara više nego što je izvezla. To daje prosječni deficit robne razmjene s inozemstvom od 4 milijarde dolara. Međutim, pri tome valja imati u vidu da je deficit u prvih jedanaest mjeseci 2003. godine iznosio više od 7 milijardi dolara. Deficit će se, prema tome, morati smanjiti i upravo raspoloživi bruto domaći proizvod valja imati u vidu kada se govori o socijalnoj funkciji. Ovo znači da je financijski izvor socijalne funkcije inozemstvo (sic!) i ono nam zapravo donosi socijalni mir (do kada i zašto?).